

Тетяна Дубас,
заввідділу СІАЗ НБУВ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕЧНИХ ВИДАНЬ

Проаналізовано редакторську підготовку наукових бібліотечних видань до друку. Зазначено, що до систем обробки тексту належить цілий ряд програмних засобів. Наголошено на перспективах розвитку електронних технологій у підготовці наукових видань.

Ключові слова: наукові видання, електронні технології, системи обробки тексту, видавнича діяльність, бібліотека.

Висвітлення процесу підготовки наукових фахових бібліотечних видань, їх значення у підвищенні ефективності видавничої діяльності та особливості використання процесу розвитку електронних технологій і становить мету даної публікації.

Метою Державної програми розвитку діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського на 2005–2010 рр. (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1085) є «створення умов для становлення бібліотеки як головного науково-інформаційного центру держави, розвитку її діяльності на базі запровадження сучасних інформаційних технологій, комп'ютерної та телекомунікаційної техніки» [3]. Таке формулювання стало новим для визначення напрямів розвитку не лише Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ), а й усіх бібліотек України, оскільки бібліотека розглядається сьогодні як ключова ланка інформаційної сфери суспільства. Наголошується, що у видавничій сфері бібліотека має зосередитись на підготовці та виданні «фахових енциклопедій, словників, довідників і підручників», а також забезпечити представлення електронних версій цих видань у глобальних інформаційних мережах. Згідно з Програмою покладається на бібліотеку і завдання брати участь у «загальнодержавних і галузевих програмах підготовки, випуску та розповсюдження багатотомного енциклопедичного видання «Звід пам'яток історії та культури України», серій «Книга від Президента

України», «Президентська бібліотека: духовні першоджерела України», «Українська держава» та ін».

Як відомо, наукове фахове видання – це журнал або інше періодичне видання, включене до затверджених ВАК України переліків видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата наук і на які можна посилатися в наукових статтях та дисертаціях. Електронне наукове фахове видання – документ, представлений в електронній формі, що пройшов редакційно-видавниче опрацювання, призначений для поширення в незмінному вигляді, має вихідні відомості та включений до затверджених ВАК України переліків видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата наук і на які можна посилатися в наукових статтях та дисертаціях [11].

Наукові видання є давнім, випробуваним і авторитетним в усьому світі засобом фіксації та поширення інформації, створеної творчою працею вчених. Такі видання одночасно виконують кілька функцій: підсумку результатів теоретичних чи експериментальних досліджень одного або цілої групи вчених; стимулу подальших наукових досліджень у зазначеній проблематиці; закріплення результатів наукового пізнання; передавання знань наступним поколінням і групам споживачів [13, с. 320]. Крім видань, що фіксують результати досліджень, до цього блоку видань належать також науково підготовлені до друку пам'ятки культури та історичні документи. Зазначимо, що за характером інформації наукові видання поділяються на такі види: монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей і матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.

Значна роль в аналізі практики редагування видань належить М. Грушевському – він був одним з фундаторів українського академічного книговидання [7]. І. Огієнко одним з перших почав формулювати найбільш узагальнені норми редагування [6]. Дослідженню теорії і практики редагування приділяли увагу А. Е. Мільчин [9], М. М. Сікорський [12], М. Д. Феллер [15], І. С. Квітко [8], М. Г. Шевченко [14]. Значний внесок у розвиток редагування в Україні зробив засновник «київської школи редагування» Р. Г. Іванченко [5]. Актуальними стосовно перспектив розвитку електронних технологій у видавничій діяльності є праці З. В. Партика [10]. Автором сформульовано нормативну теорію редагування, значну увагу приділено питанням комп'ютеризації редагування і видавничої діяльності.

На прикладі досвіду Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ) НБУВ розглянемо деякі аспекти

підготовки наукових видань до друку. Орієнтуючись у своїй діяльності на задоволення інформаційних запитів владних, економічних структур, політикуму, проведення наукових досліджень, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ) НБУВ займається підготовкою і випуском у світ, у тому числі й монографій, збірників наукових праць та надає важливого значення якісному редагуванню матеріалів.

Практика редагування наукових видань виокремила кілька аспектів, на які звертає редактор особливу увагу: ознайомлювальний, структурний, змістовий. Під час першого читання оригіналу редактор з'ясовує для себе, яким буде ступінь авторського чи редакторського втручання в текст у процесі його підготовки до друку. На цьому етапі редактор може виявити, що «наукове відкриття», про яке автор пише у своїй книзі, уже давно відкрите його попередниками; тема лише окреслена, але сповна не розроблена, а значну частину тексту запозичено, наприклад, з інтернет-сайтів тощо. Отже, редактор має враховувати новизну й актуальність теми, контролювати істинність тверджень. Гармонійне поєднання форми й змісту наукового твору досягається автором і редактором саме на етапі змістового аналізу. Редактор передусім має виявити чітке розуміння існуючих у науці методів викладу зібраного й узагальненого автором матеріалу [13, с. 323].

Редакторська оцінка стилю викладу наукового тексту базується насамперед на відповідності авторської манери нормам і стандартам наукової комунікації, жанровим та видовим особливостям майбутнього видання. Як писав А. Е. Мільчин, «аналіз тексту заради його глибокого розуміння... це основа основ, фундамент редакторського аналізу в цілому» [9, с. 43]. На особливу увагу редактора заслуговує відстеження в наукових текстах порядку й частоти вживання спеціальної термінології. Використання наукової термінології – найбільш оптимальний варіант забезпечення точності викладу змісту. Аналіз термінології є однією з обов'язкових складових роботи редактора над підготовкою наукового видання до друку. На цьому етапі важливо не допустити помилкового використання термінів і домогтися точного й однозначного їх вживання. Зважаючи на те, що специфіка роботи редактора в СІАЗ висуває до нього особливі вимоги, а саме: оперативність, швидкість, уміння й навички кваліфіковано працювати з різними текстами, він пильно контролює вживання термінів, використовуючи критерій точності для оцінки відповідності значення терміна в тексті його значенню в термінологічному словнику. Редактор працює над удосконаленням тексту, намагається зробити його зрозумілішим, достовірнішим для сприйняття.

Треба підкреслити, що наукові видання потребують ретельної підготовки складових його службової частини: передмови, вступної статті, приміток і коментарів, системи покажчиків, бібліографічного опису. Щодо останнього, то він потребує від редактора подвійної уваги. Допущена помилка в посиланні щодо прізвища автора, року випуску джерела у світ, тому, частини чи сторінки значно знижує якість видання. Зазначимо, що невід'ємною складовою кожної наукової книги є її довідковий апарат, який є сполучною ланкою книги з іншими джерелами інформації, указує її місце в науково-комунікативному потоці. До того ж апарат істотно впливає на ефективність видання. Відповідальність за оснащення видання апаратом лежить на редакторі. Йому доводиться враховувати всі фактори, що пов'язані з підготовкою апарату, пам'ятаючи при цьому, що апарат є найважливішим елементом культури видання. Редактор бере до уваги жанрову специфіку твору й вид видання, характер інформації, галузь науки, до якої належить видання, вимоги, стандарти. Наукова книга не обходиться без бібліографічного апарату, до якого належать бібліографічні посилання й бібліографічні списки. Це пояснюється тим, що кожне наукове дослідження зазвичай починається й потім проводиться на основі вивчення попередніх і сучасних наукових досягнень. Дослідникові доводиться складати й вести списки джерел, робити посилання на використані джерела. У виданнях наукової літератури широко використовуються практично всі види бібліографічних посилань, установлених ДСТУ ГОСТ 7.1.2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» [4]. Дуже важливе питання про принципи й вимоги до бібліографічних описів. Недбалість, неуважність при складанні опису можуть стати причиною неточностей, помилок або неповноти необхідних відомостей. Вказуючи авторові на недоліки, редактор пропонує виправити помилки, при цьому необхідно підкреслити, що на даному етапі підготовки видання є повне розуміння автором зауважень редактора. Головне завдання редагування бібліографічних списків полягає в тому, щоб домогтися точності опису й зручності швидкого, безпомилкового відшукування джерела в списку. Свої завдання й методичні особливості є в роботі редактора над такими елементами апарату, як примітки та коментарі, що досить широко застосовуються в науковій книзі. Редактор оцінює необхідність або доцільність приміток чи коментарів, домагається, щоб вони були точними, достовірними, короткими й водночас достатніми та безпосередньо пов'язані з основним текстом. В оформленні самих елементів редактор дотримується визначеної системи й однаковості.

Варто наголосити, щоб підготувати до друку й видати високої якості наукове видання, відповідальні й складні процеси редагування, вичитування, звірки на різних етапах перетворення авторського оригіналу

у видавничий оригінал-макет не може виконувати тільки один редактор. Опрацюючи текст, редактор (за другим чи третім разом втрачаючи пильність) поступово зникає й до ряду явних чи прихованих помилок, закладених у ньому від початку, або привнесених черговими виправленнями. Тому ідеальний варіант редакторської підготовки якісного видання, на погляд фахівців, наявність на всіх етапах його проходження принаймні такого контролю: «редактор – коректор – редактор» [13, с. 278].

У наш час бурхливого розвитку комп'ютерних технологій та інформатизації суспільства дедалі більше набуває в редакційно-видавничому процесі використання електронних технологій. До систем обробки тексту належить цілий ряд програмних засобів: прості редактори тексту; потужні текстові процесори (ТП); системи верстки тексту та інші програми, що призначені для опрацювання тексту. Прості редактори – редактори тексту, що мають лише найнеобхідніші засоби роботи з текстом. Текстові процесори мають потужний набір функцій редагування тексту, а також забезпечують якісну тверду копію документа. Крім операцій набирання й виправлення тексту, у них автоматизовано найпростіші операції редагування. До ТП, які в найбільшому обсязі автоматизують функції редагування, належить текстовий процесор Microsoft Word. «У наш час текстові процесори – це програми, які дають змогу набирати, виправляти й зберігати текст, а також виділяти й формувати компоненти його видавничої структури (рядки, абзаци, сторінки, розділи тощо). Фактично, такі текстові процесори є системами редагування з найнижчим ступенем автоматизації (це комп'ютеризовані системи редагування) [10, с. 330]. Хоча етап комп'ютерного редагування почався в 90-х роках ХХ ст., його передвісники з'явилися значно раніше. Ще наприкінці 50-х – на початку 60-х років минулого століття російські вчені вперше висловили думку про те, що редагування можна автоматизувати, а вже в 60-х – 80-х роках було розроблено програми, що давали можливість автоматизувати деякі процеси редагування. І з кінця 80-х років за допомогою комп'ютерів почали здійснювати автоматичний контроль орфографічної правильності тексту [10, с. 44]. У сучасних умовах, на нашу думку, системи автоматизації редакційного процесу ще не можуть повністю замінити людину-редактора. Комп'ютерне редагування, яке не передбачає виведення на папір варіантів авторського або видавничого оригіналів для роботи редактора, має свої особливості: операції контролю й виправлення здійснює людина, комп'ютер використовують лише як «електронне перо». При цьому редактор вносить усі виправлення в набраний на комп'ютері авторський оригінал самостійно, і оператор комп'ютерного набору для виконання цих операцій йому не потрібен. Разом з тим, необхідно підкреслити,

що на екрані редактор часто не бачить тих граматичних, смислових чи логічних помилок, які є очевидними в процесі редагування цього ж тексту в паперовому вигляді. Таким чином все ж таки традиційне редагування на сьогодні, на нашу думку, є особливо актуальним, коли йдеться про підготовку до друку наукових видань, видавничо-поліграфічна культура яких служить певним еталоном для видавців.

Системи верстки тексту призначені для підготовки оригінал-макета друкованої продукції – це так звані «настільні типографії». Вони мають потужні засоби форматування та розміщення тексту, обробки графіки, а також підтримують високоякісний друк. Прикладом можуть служити Legend, The Office Publisher, PageMaker і Ventura Publisher, що орієнтовані на професійних видавців. Текстові процесори такого класу мають багатий набір власних вбудованих шрифтів. Існують відкриті системи обробки тексту, що характеризуються широкими можливостями створення й редагування шрифтів, та закритого типу, які використовують лише стандартні можливості принтера або своїх власних шрифтів, не допускаючи ніяких модифікацій.

Типовим представником редакторів відкритого типу є ChiWriter. Він надає можливість виведення обробленої інформації як у графічному режимі, так і за допомогою вбудованих засобів друкувальних пристроїв (ДП). Внесення змін у шрифти, що існують, та розробка нових можливі за допомогою програми проектування та редагування високоякісних шрифтів Font Designer, яка дає можливість здійснити автоматизоване проектування нових шрифтів. Текстові редактори закритого типу позбавлені власних засобів проектування та редагування шрифтів, а також настроювання на конкретний принтер. Серед них можна виділити редактори, що мають власні шрифти високої якості, та редактори, що використовують засоби ДП. Як приклад можна навести редактор Lexicon, який виводить інформацію як графічними, так і штатними засобами ДП.

Отже, виготовлення оригінал-макета видання сьогодні вже неможливо уявити без використання настільних видавничих систем (НВС) (DeskTop Publisher [DTP]). І однією з головних складових НВС є програма верстання. Якісна робота під час підготовки наукового видання до друку вимагає якісного інструменту. Оскільки в сучасних НВС реалізована значна частина норм верстання, то редактор повинен знати, які норми можна не контролювати та дотримання яких необхідно перевіряти. Наприклад, програма Ventura Publisher з'явилась однією з перших на ринку видавничих пакетів, вона стала надзвичайно близькою за своїм складом і настроюванням традиційному книговидавничому процесу. Проте перші українські верстальники, добре освоївши Ventura Publisher, незабаром

добровільно переходили на Windows, оскільки ця програма для них виявилася потужнішою та зручнішою [13, с. 279].

Зазначимо, що на сьогодні вийшло багато програм, які претендують на те, щоб називатися видавничими системами або дійсно є такими. В Україні найбільш поширеними є Adobe FrameMaker, QuarkXPress, Corel Ventura Adobe PageMaker. Також цікавою є Adobe InDesign, яка вийшла не так давно, порівняно з іншими програмами. Ці програми дають можливість робити оригінал-макети практично будь-якої складності, але відрізняються методами побудови. Те, що в одній програмі можна зробити декількома простими командами, в іншій доводиться робити «обхідними», трудомісткими шляхами. Треба зауважити, що кожна програма має свою спеціалізацію, переваги й недоліки. Програма текстового редактора Microsoft Word справді має унікальні можливості. Найперше вони спрямовані на виявлення в тексті помилок орфографічного характеру: наявний у пам'яті комп'ютера словниковий запас дає можливість зіставляти набрані слова з існуючими в базі даних. Це потужний текстовий процесор, але не видавнича система, хоча він і дає змогу набирати, редагувати й формувати текст. Ця програма підтримує українські переноси, перевірку орфографії і граматики; можна перепризначити всі гарячі клавіші, іконки, пункти меню – у результаті підвищується продуктивність і зручність роботи. Проте є й недоліки – низька швидкість роботи з багатосторінковими документами, обмеженість задавання деяких параметрів та елементів верстання, незручність під час роботи зі стилями абзацу й символу. Щоб присвоїти, створити або змінити стиль, необхідно виконати багато операцій або істотно перелаштувати інтерфейс. Крім того, ще застосовується програма Adobe PageMaker, яка належить до класу Low-End. Сама фірма-виробник називає цю програму business application (дослівно – діловий додаток), але не професійною програмою верстування. Є українізована версія, простота вивчення, можливість створення різноманітних сторінок-шаблонів. При створенні складних публікацій можливе різне оформлення сторінки – у таких випадках використовуються різні сторінки-шаблони, автоматизація створення PDF. PageMaker створює ps-файл, сам передає його в Acrobat Distiller, потім видаляє, залишаючи кінцевий PDF, можливість об'єднання публікацій у книгу з єдиною нумерацією сторінок (підтримка багатосторінковості) [1].

Особливо варто відзначити програму Adobe InDesign, сама назва якої визначає місце цієї програми в рядку видавничих систем – вона насамперед служить для дизайну невеликих документів, бюлетенів тощо. З цієї програмою верстки працює редактор СІАЗу при підготовці наукових видань. Переваги програми – інтегрування з іншими продуктами фірми

Adobe (PhotoShop, Illustrator і ін.), недоліки – відсутність підтримки української мови, високі вимоги до комп'ютера (для нормальної роботи необхідно, як мінімум, 96 МБ оперативної пам'яті), відсутність автоматичного створення зносок, автоматичного вирівнювання тексту змісту, редактора формул, підтримки багатосторінковості (не можна об'єднувати публікації). QuarkXPress (ще одна з програм, з якою працює редактор СІАЗу) – професійна програма верстування кольорових видань: журналів, газет, листівок, буклетів і книг з великою кількістю ілюстрацій. Програма має високу швидкість роботи, яка практично не залежить від розміру й складності публікації, можливість створення різних сторінок-шаблонів, об'єднання публікацій у книгу з єдиною нумерацією сторінок, автоматичне створення покажчика, змісту, системи стилів (абзацу, символу, переносів, ліній, кольору, друку). Проте відсутність підтримки української мови, автоматичного створення зносок, формульного редактора, можливість лише одного повернення, причому не всіх дій, створює деякі незручності під час роботи. Corel Ventura – програма, яка надає можливість створювати публікації різної складності з мінімальними затратами часу й сил, має автоматичне створення допоміжного тексту: зносок, кінцевих зносок, змісту, покажчика, вбудований табличний редактор. Також з Ventura поставляється Corel DataBase Publisher, за допомогою якого можна конвертувати бази даних у публікацію, формульний редактор, інтегрованість з іншими програмами (не лише фірми Corel), дає можливість, не закриваючи публікацію, редагувати рисунки, текст в їх редакторах; система стилів (сторінки, фреймів, ліній, друку); резервне копіювання файлів. Недоліки – недостатня підтримка української та російської мови, складність вивчення, низька швидкість виконання деяких операцій з текстом у великих документах. Проте практика видавничої діяльності СІАЗ демонструє, що й за допомогою таких програм як Adobe InDesign і QuarkXPress можна створювати якісні наукові видання.

Треба також зазначити, що для контролю орфографічної правильності україномовних текстів на сьогодні серед програмних продуктів наявні системи RUTA, DarWin, PLAJ і Language Master. Вони мають у своєму складі орфографічний словник сучасної української мови, працюють в операційній системі Windows. Можливості програм такі: перевірка правопису й виправлення орфографічних та пунктуаційних помилок; здійснення граматичного контролю за узгодженістю слів; виявлення стилістичних вад тексту. Проте слід зауважити, що наявні правописні комп'ютерні програми не здатні логічно мислити, вони не орієнтуються у випадках омонімії чи паронімії, їх можливості обмежуються відстеженням наявного слова в тезаурусі та відмінковим узгодженням. І тільки редактор за уважного читання чи звіряння

тексту з оригіналом може легко віднайти відповідники правильних слів у фразах. Для контролю тексту редактор у своїй нормативній базі має словники (орфографічні, термінологічні, іншомовних слів, географічних й адміністративних назв та ін.). Серед «помічників» слід назвати й видання: Словник української мови (1-й том з 20-томного видання), «Словники України» (лазерний диск, версія 4.1), видані Українським мовно-інформаційним фондом НАН України на умовах державного замовлення на підготовку й випуск видавничої продукції НАН України наприкінці 2010 р.

У процесі підготовки наукових бібліотечних видань можлива й робота редактора з комп'ютерними програмами перекладу з однієї мови на іншу. Однак слід зауважити, що машина поки що не навчилася розпізнавати перекладене слово в контексті його змістового зв'язку з іншими словами, не враховує вона й багатой омонімії, синонімії, властивих для кожної мови. Несподіваних «сюрпризів» від комп'ютерних програм можна чекати й на прикінцевому етапі підготовки оригінал-макета – виведення плівок. Наприклад, «збій» комп'ютерної програми може призвести до того, що текст зіллється в єдине ціле, без проміжків між словами тощо. Водночас технічний прогрес значно спростив і вдосконалив техніку роботи редактора з оригіналом майбутнього видання. Проте якими б сучасними не були комп'ютерні програми, замінити досвідчене око людини-редактора і творчий підхід до справи вони поки що не зможуть.

Отже, у процесі редакторської підготовки відбувається первинне оброблення видавничої продукції. Саме на цьому етапі здійснюється важливий процес формування параметрів наукових видань, який відповідає за якість видавничого процесу. Для підвищення динаміки виробництва друкованої продукції на стадії додрукарської підготовки і призначені видавничі системи підготовки видань. На цій стадії видавничі системи мають певні переваги: істотне скорочення часу на підготовку видання до друку; здійснення контролю над матеріалами на всіх етапах їх оброблення; зберігання та захист інформації; надання можливості віддаленої роботи із системою; підтримка програмних забезпечень декількох різнорідних видань.

Зважаючи на вищевикладене, необхідно зазначити, що розвиток електронних технологій дає можливість значно прискорити редакційно-видавничий процес, який у майбутньому стане інформаційною системою, що продукуватиме книгу, журнал, іншу друковану продукцію, електронні видання, веб-сторінки тощо. Друковане слово залишиться дорогішим найінформативнішим засобом, виконуючи дві вкрай важливі функції: створення матеріальних достатків та примноження інтелектуального потенціалу суспільства [1].

Сьогодні вже поширені технологічні процеси друку, що ґрунтуються на числових інформаційних технологіях computer-to- : CtF – «з комп'ютера на фотоплівку» (computer-to-film), CtP – «з комп'ютера на формну

пластину» (computer-to-plate), «з комп'ютера в друкарську машину» (computer-to-press), «з комп'ютера в друк» (computer-to-print), CtS – «з комп'ютера на сітку» (computer-to-screen) тощо. Невпинне оновлення електронних технологій має принести суттєві якісні й економічні результати. Такі комп'ютеризовані технологічні процеси завойовують дедалі більше видавничого простору в наш час. Проте, незважаючи на те, що сьогодні комп'ютер редагує, технічно й художньо оформлює видання та навіть розповсюджує їх (на компакт- і DVD-дисках, у Інтернеті), він не може перебрати на себе людські функції, замінити в повному обсязі творчої роботи редактора.

За словами д-ра іст. наук В. Горового, «зростаюча роль електронних інформаційних технологій зумовлена різким збільшенням обсягів інформації в суспільстві, зростаючою швидкістю її циркуляції, пов'язаною зі стрімким прискоренням темпів громадського життя» [2, с. 261]. Нові інформаційні технології істотно змінюють облік сучасної книги й технології видавничо-поліграфічної справи. У майбутньому комп'ютерна техніка внесе в редагування такі ж еволюційні зміни, які свого часу вніс у видавничу справу друкарський верстат Йоганна Гутенберга [10, с. 360].

У наш час прогресу інформаційних технологій і розвитку нових способів та методів друку на базі числових, гібридних і нанотехнологій постає необхідність інтенсивного оволодіння новими комп'ютерними технологіями опрацювання тексту. Хоча, як уже наголошувалось, на сьогодні комп'ютерні системи редагування ще не можуть замінити людину-редактора, адже не існує жодного автоматизованого редактора тексту, який відповідає всім вимогам, що стоять перед людиною-редактором. За прогнозами фахівців, настане той час, коли багатоколірну електронну сторінку, за зручності використання, неможливо буде відрізнити від друкованої. У пам'яті комп'ютера зберігатиметься декілька тисяч книг, за його допомогою можна буде отримати через Інтернет будь-яку довідку, не підключаючись до стаціонарних мереж зв'язку чи енергії. Працюватимуть видавничо-інформаційні центри, які забезпечать виготовлення видань у будь-якому можливому на той час комбінованому комплексному вигляді за індивідуальними замовленнями користувачів [1].

Як демонструє практика НБУВ і, зокрема СІАЗ, вектор розвитку видавничої діяльності, удосконалення її технологій спрямований на підвищення ефективності видавничого процесу, підготовку якісної наукової продукції. Перспективи розвитку видавничої діяльності дедалі більше ув'язуватимуться з подальшим розвитком електронних технологій.

Список використаних джерел

1. *Бортник Г. Г.* Засоби оргтехніки : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Г. Г. Бортник, В. М. Кичак, О. В. Стальченко. – Електрон. дані. – Режим до-

ступу: http://posibnyku.vstu.vinnica.ua/org_teh/index.html. – Назва з екрана.

2. *Горовий В.* Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс / В. Горовий // НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; наук. ред. Л. А. Дубровіна. – К., 2010. – 360 с.

3. Державна програма розвитку діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського на 2005–2010 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1085 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 34.

4. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 СІБВС. «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». – Чинний від 01.07.2007. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с.

5. *Іванченко Р. Г.* Літературне редагування / Р. Г. Іванченко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Вища шк., 1983. – 248 с.

6. Квітко І. С. Іван Огієнко – редактор і видавець / І. С. Квітко, З. І. Курдина // Поліграфія і видавнича справа. – 1994. – № 29. – С. 182–187.

7. *Квітко І. С.* Михайло Грушевський – видавець і редактор / І. С. Квітко // Палітра друку. – 1994. – № 1. – С. 35–37.

8. *Квітко І. С.* Сучасний стан і перспективи розвитку академічного книговидавництва в Україні / І. С. Квітко // Книга і преса в контексті культурно-історичного розвитку українського суспільства. – Л. : Укр. акад. друкарства, НТШ, 1995. – С. 20–33.

9. *Мильчин А. Э.* Методика редакування текста / А. Э. Мильчин / 2-е изд., перераб. – М. : Книга, 1980. – 320 с.

10. *Партико З. В.* Загальне редакування: нормативні основи : навч. посіб. / З. В. Партико. – Л. : ВФ Афіша, 2006. – 416 с.

11. Про електронні наукові фахові видання : Положення: затв. наказом М-ва освіти і науки України, Національної академії наук України, Вищої атестаційної комісії України від 30.09.2004 № 768/431/547 [Електронний ресурс] // Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Електрон. дані і прогр. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/law/04_vydan.html. – Назва з екрана. – Дата доступу: 8.02.2011.

12. *Сикорский Н. М.* Теория и практика редактирования : учебник для вузов / Н. М. Сикорский. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Высш. школа, 1980. – 328 с.

13. *Тимошик М.* Книга для автора, редактора, видавця: практичний посібник / М. Тимошик. – 2-ге вид., стер. – К. : Наша культура і наука, 2006. – 560 с. – (Серія «Бібліотека видавця, редактора, автора»).

14. Феллер М. Д. Довідник коректора / М. Д. Феллер, І. С. Квітко, М. Г. Шевченко. – Х. : Ред.-вид. відділ Кн. палати УРСР, 1973.

15. *Феллер М. Д.* Структура произведения / М. Д. Феллер. – М. : Книга, 1981. – 272 с.